

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie ze skargi A. D.
na czynności Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w M. - Ł. D.
w sprawie Kms [...],
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 17 czerwca 2021 r.,
na skutek wniosku dłużnika A. D.
o wyłączenie sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] oraz sędziów delegowanych do
Sądu Apelacyjnego w [...] od rozpoznania sprawy o sygn. akt I ACz [...],

**przekazuje wnioski o wyłączenie sędziów Sądowi
Apelacyjnemu w [...].**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] przekazał Sądowi Najwyższemu sprawę ze skargi dłużnika A. D. na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w M. „celem rozpoznania wniosków dłużnika A. D. o wyłączenie” trzech wskazanych w piśmie przekazowym sędziów. W piśmie tym podano, że dłużnik złożył uprzednio wniosek o wyłączenie wszystkich sędziów orzekających w Sądzie przekazującym, z wyjątkiem trzech z nich. Wniosek ten został oddalony, jednak dłużnik zaskarżył postanowienie w tym przedmiocie. Następnie A. D. wniósł o wyłączenie pozostałych

trzech sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] (wnioski - k. 171, 176-177 i 181). W tym stanie rzeczy uznano, że w Sądzie Apelacyjnym w [...] nie da się utworzyć składu mogącego rozpoznać wnioski dotyczące trzech ww. sędziów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wnioski podlegały przekazaniu według właściwości do Sądu Apelacyjnego w [...].

Należy zakładać, wobec niepodania przez Sąd Apelacyjny podstawy prawnej wystąpienia, że, zdaniem tego Sądu, w sprawie zachodzi sytuacja, o której mowa w art. 52 § 1 *in fine* k.p.c. O wyłączeniu sędziego powinien więc rozstrzygać sąd, w którym sprawa się toczy, a w razie niemożności wydania przez ten sąd „postanowienia z powodu braku dostatecznej liczby sędziów - sąd nad nim przełożony”. Przyjmuje się, że sądem przełożonym nad sądami apelacyjnymi jest Sąd Najwyższy. Oznacza to, że kompetencja Sądu Najwyższego do rozpoznania żądań, o których mowa w art. 49 § 1 k.p.c., zaktualizowałaby się w niniejszej sprawie, gdyby Sąd Apelacyjny w [...] nie mógł wydać stosownego postanowienia z powodu braku dostatecznej liczby sędziów mogących orzekać w przedmiocie wniosków z k. 171, 176-177 i 181.

W ocenie Sądu przekazującego rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziów nie jest możliwe, gdyż w sprawie tej nie mogliby orzekać ani sędziowie objęci przekazanymi obecnie wnioskami, ani pozostali sędziowie Sądu Apelacyjnego w [...], objęci wnioskiem wcześniejszym i wciąż nierozpoznanym prawomocnie (wniosek - k. 110, nieprawomocne postanowienie - k. 139-139v).

Tego zapatrywania Sądu Apelacyjnego nie sposób podzielić, gdyż wyrasta ono z błędnej wykładni przepisów regulujących instytucję wyłączenia sędziego. W aktualnym orzecznictwie ukształtował się trafny pogląd, że wniosek o wyłączenie sędziego niewyznaczonego do rozpoznania sprawy jest niedopuszczalny i podlega odrzuceniu bez składania przez sędziego oświadczenia, o jakim mowa w art. 52 § 2 k.p.c., przy czym sędzia objęty takim wnioskiem o wyłączenie może zasiadać w składzie sądu rozpoznającego ten wniosek (uchwała Sądu Najwyższego - 7 sędziów - z 26 lipca 2019 r., I NOZP 1/19). Prawidłowe zastosowanie przepisów postępowania prowadzi zatem do konkluzji, że w sprawie nie wystąpiła przesłanka

pozwalająca na przyjęcie, iż Sąd Najwyższy jest właściwy do rozpoznania któregokolwiek ze złożonych w sprawie wniosków o wyłączenie sędziego.

Sąd z urzędu czuwa nad tym, by rozpoznawać jedynie te sprawy, które leżą w jego właściwości miejscowej, rzeczowej i funkcjonalnej (art. 200 § 1¹ i 1⁴ k.p.c.), co oznacza, że żądania wyłączenia sędziów należało na podstawie art. 200 § 1⁴ k.p.c. w zw. z art. 52 § 1 k.p.c., przekazać Sądowi Apelacyjnemu w [...] jako sądowi właściwemu.

W związku z powyższym jedynie *obiter dictum* wypada wskazać, że kwestia podstaw zastosowania w sprawie art. 52 § 1 *in fine* k.p.c. powinna być rozważona niezależnie od kierunku wykładni przyjętego we wskazanej wyżej uchwale Sądu Najwyższego. Na tle art. 3 k.p.c. przyjmuje się, że czynność procesowa sprzeczna z dobrymi obyczajami, a ściślej czynność procesowa, której dokonanie stanowi nadużycie uprawnienia do jej dokonania, jest co do zasady bezskuteczna (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 2018 r., V CSK 384/17). Trafność tego stanowiska wzmacniana jest obecnie przez art. 4¹ k.p.c. Wobec powyższego, nawet w razie przyjęcia, że wnioski dłużnika były co do zasady dopuszczalne, w sprawie zachodziły podstawy do dokonania oceny, czy wnioski te, z uwzględnieniem sekwencji ich składania, zawartych w nich treści oraz ich wpływu na tok postępowania, stanowiły przejaw nadużycia prawa procesowego.

Wypada przypomnieć, że przekazanie sprawy na podstawie art. 52 § 1 *in fine* k.p.c. w nieunikniony sposób przedłuża postępowanie, co, zwłaszcza w postępowaniu egzekucyjnym, może mieć negatywne konsekwencje dla osób zainteresowanych sprawnym przebiegiem tego postępowania. Możliwość wykorzystywania instytucji wyłączenia sędziego w celu przedłużenia postępowania obliguje Sąd do tego, aby - w przypadku składania licznych, zwłaszcza jednobrzmiących, wniosków, o których mowa w art. 50 § 1 k.p.c. - dokonać oceny, czy strona rzeczywiście zwraca uwagę na istniejącą, w jej przekonaniu, przyczynę wyłączenia sędziego, czy - wbrew istocie i celowi tej instytucji - zmierza do osiągnięcia skutków odmiennych niż te, którym ma służyć wniosek o wyłączenie sędziego. Dokonanie takiej oceny mogłoby w pewnych przypadkach eliminować konieczność przekazania sprawy Sądowi Najwyższemu.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 200 § 1⁴ k.p.c. w zw. z art. 52 § 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji postanowienia.

jw